bahuntidest. Asunud Haapsallu, kus avanes võimalus lähemalt kokku puutuda ümbruse talurahvaga, kogus ta seal oma pikaajalise ametiaja jooksul hulga folkloristlikku materjali eestlaste ja rannarootslaste hulgas, mille suuremalt osalt trükis avaldas. Sellega paralleelselt avaldas R. ka ajaloolise sisuga töid ja teotses hiljemini genealoogia alal. Tema töist nimetatagu: Chronik d. Stadt-Töchterschule u. Kleinkinderschule Marien-Asyl zu Hapsal (Tallinna, 1858), Nachrichten über die Schulen zu Baltischport u. Leal (Tall., 1864), Das Schloss zu Hapsal in d. Vergangenheit u. Gegenwart (Tall., 1877), Sagen aus Hapsal u. d. Umgegend I (Tall., 1856), Sagen aus Hapsal, d. Wiek, Ösel u. Runö (Tall., 1861), Nachrichten über Alt-Pernau (Tall., 1880) j. m. Tema suurimaks ja tähtsamaks teoseks osutub aga »Eibofolke oder die Schweden an den Küsten Ehstlands u. auf Runö« I–II (Tall., 1855), mis annab üksikasjadeni põhjaliku ülevaate eesti rootslaste ajaloost, eriti aga nende selleaegsest ainelisest ja vaimlisest kultuurist. Teos, mille eest autor sai Vene Teaduste Akadeemialt Peterburis Demidovi-auhinna, on säilitanud oma väärtuse tänini. Vanemas eas avaldas ta genealoogilised uurimused »Nachrichten über die . . . Familie v. Bellingshausen« (Tall., 1870), »Nachr. über das . . . Geschlecht Stael v. Holstein, Ehstländ. Linie« (Tall., 1877). Tema väljaandel ilmus ka teos »Nachr. über d. Geschl. d. Ungern-Sternberg« I—II (Breslau ja Tall., 1875—77), kuna R.-i toimetatud »Genealogia Lutherorum rediviva oder d. Familie Luther in Estland u. Russland« (käsikirjana trükitud 1883) ilmus alles peale autori surma. Kuigi R. polnud korralikku kooli saanud neil aladel, milledel ta teotses, oli ta oma töös täppis ja usaldusväärne. Oma ettevalmistuse ja kalduvuste kohaselt pühendus ta peamiselt materjalikogumisele ja teaduslikule peentööle, mille väärtus on osutunud kaunis suureks. — R.-i poeg Johannes Carl Gysbert Immanuel R. (sünd. 7. III 1855 Haapsalus) on avaldanud oma isa biograafia tiitliga »Aus dem Leben meines Vaters und meiner Vorfahren« (Herdflammen 1924, nr. 11, 1925, nr. 1), mis sisaldab aga hoolimata huvitavaist üksikasjust palju ebatäpsat ja isegi ebatõtt.

Allg. D. B. XXX (E. v. Nottbeck); Revaler Beobachter 1883, nr. 18; N. Dörptsche Ztg. 1883, nr. 19. *O. F.*; *F. L.*

RUTENBERG (v. Orgies), Johann Joseph Gotthard Otto v., parun, ajaloolane ja kirjanik, sünd. 14. V 1802 Kuramaal Bauskes, õppis aa. 1820 — 23 Heidelbergi, Strassburgi, Bonni ja Göttingen ülikoolis, asus siis ametisse Kuramaal, oli m. s. a. 1829 Miitavi ülempealikkohtu (Oberhauptmannsgericht) assessor ja omandas 2 mõisa Kuramaal, mis ta hiljemini välismaal asudes jälle ära müüs. Varssi peale abiellu astumist a. 1833 võttis ta suurema reisi ette ja siirdus siis jäädavalt Heidelbergi, kus ta oli elavas läbikäimises eriti ajaloolase Fr. Chr. Schlosser'iga, enda eeskujuga, samuti ka teiste silmapaistvate õpetlastega, nagu G. G. Gervinus'ega, R. A. v. Vangerow'iga j. t. Ta suri 16. V 1864 ukj. Wiesbadenis. — R.-i peatöö on tema »Geschichte der Ostseeprovinzen Liv-, Esth- u. Kurland v. d. ältesten Zeit bis zum Untergange ihrer Selbständigkeit« (I — II, Leipzig, 1859 — 60), milles autor suhtub kriitiliselt, senisest käsitlusest erineval viisil ordu tegevusse ja mis seetõttu välja kutsus ägeda opositsiooni balti-saksa ajaloolasilt. — 1860-dail aa., reformide ajajärgul Balti kubermanges, võttis R. Saksamaal asudes elavalt osa agraarpolitilisist vaidlusist Baltimail. Oma brošüüres »Der livl. Landtag v. 1862« (Frankfurt Maini ä., 1862), »Mecklenburg in Kurland« (Leipzig, 1863) ja eelmise jätk »Edelmann u. Bauer« (Leipzig, 1863) esines ta õige liberaalse talupojasõbraliku seisukoha kaitsjana. Selle tagajärjel tekkis poleemika, millest osa võttis ka C. Schirren (vt.) »Dorpater Tageblatt'is« (1863). — R. on teotsenud ka kirjanikuna, avaldades draama »Gudrun« ja lüürilisi luuletisi.

Vrdl. Winkelmann[II], 3463 j.; Das Baltische Dichterbuch[II](1895), lk. 448. *T.*

RUTOFF, Christian, kirjanik, sünd. 14. XI 1879 Virumaal Vaivara v. Kallasväljal taluperemehe ja külasepa pojana, õppis Türsamäe valla- ja Vaivara klk.-koolis ja sõitis a. 1898 Peterburi, kus teenis kaubakontoris, täiendades vabal ajal ühtlasi oma haridust. 1 a. pärast tuli R. sünnikohta tagasi, hakkas tegelikuks põllumeheks, teenis siis ilmasõja aegu Narvas panga-alal ja linnavalitsuses. 1920. a. peale on R. asunud püsivalt põllumehena kodutalus, olles ühtlasi Türsamäe lauavabriku ärijuhiks. R.-i tegelik huvi kirjanduse vastu omandas kindlama ilme tema avalikust elust osavõtmise ajal Vaivaras ja Narvas. Teotsedes kohalikkudes seltsides tutvus ta lähemalt näitelavaga ja ka eesti näitekirjanduse kehvusega. Sellele järgnesid tema sulest näidendid »Vastu vett« (Viljandi, 1905, II tr. 1911), »Kahepaiksed« (Vilj., 1911, II tr. 1917), »Kivi« (Tartu, 1914) ja »Mässajad« (Tallinna, 1918). Neis liigub autor peamiselt A. Kitzberg'i (vt.) realistlikumate draamade aine- ja vormi-ilmas, tõusmata ometi oma eeskuju tasapinnale. Ta ained on võetud külaelust, mida nähtud tugevate konfliktide valgustusel; ta keel on tüse ja rahvalik; kuid üldiselt on näitelavaline ülesehitus nõrk.